

Što statistika kaže o ženama?

Borba za prava žena aktualna je već više od sto godina. Unatoč tome impozantnom broju desetljeća tijekom kojih su ostvareni bitni pomaci u korist ostvarivanja sve većih socijalnih, ekonomskih i političkih prava žena, još uvijek postoje područja u kojima žene nisu dosegnule status koji bi mogle i trebale imati. Iako je tema ravnopravnosti spolova društveno pitanje koje zaslužuje pozornost svih 365 dana u godini, ožujak je ipak mjesec kada si svi postavljamo pitanje – koji je status žena u društvu? U povodu obilježavanja Međunarodnog dana žena odgovor na to pitanje u pregledu je najvažnijih pokazatelja iz područja stanovništva, obrazovanja i tržišta rada dao i Državni zavod za statistiku.

Svim ženama, divnima u svojoj različitosti, a kojih je prema procjeni stanovništva krajem 2016. u Hrvatskoj bilo 2,1 milijuna (51,7%), želimo sretan Dan žena!

Prosječna starost žena u porastu

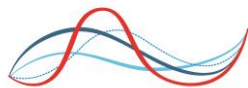
Promatrajući unatrag četrdesetak godina, prosječna starost žena je u kontinuiranom porastu. Naime, 1971. prosječna starost žena iznosila je 35,5 godina da bi se do 2016. povećala za devet godina. Žene u dobi od 60 i više godina činile su 2016. nešto manje od trećine ukupnog broja žena (29,9%), dok je 1971. taj udio iznosio skoro dvostruko manje (16,9%).

Rađa se više dječaka nego djevojčica

Broj živorođenih u nešto je većem postotku na strani dječaka. Tako je 1971. udio djevojčica u ukupnom broju živorođenih iznosio 48,1%, a taj se trend nastavio i u sljedećim desetljećima. U odnosu na spomenute sedamdesete godine prošlog stoljeća, broj živorođenih djevojčica se u 2016. gotovo prepолоvio, što i ne čudi s obzirom na činjenicu da se rađa sve manje djece.

Prosječna starost nevjesta porasla za šest godina

Žene se sve kasnije odlučuju na stupanje u bračnu zajednicu. Na tu činjenicu u velikoj mjeri utječe splet raznih društvenih i gospodarskih čimbenika. Sve veći obuhvat mladih žena visokoškolskim obrazovanjem vrlo je važan čimbenik u pomicanju te dobi u starije dobne

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE
CROATIAN BUREAU OF STATISTICS

ZANIMLJIVOSTI

Zagreb, 8. ožujka 2018.

skupine. Također, tome je uvelike pridonijelo osamostaljivanje žena koje se sve više uključuju na tržište rada. Mladi ljudi koji imaju namjeru sklopiti brak danas u sve većem broju žive zajedno, u izvanbračnim zajednicama, i prije sklapanja braka. Sve navedeno doprinijelo je povećanju prosječne dobi nevjeste pri sklapanju prvog braka u promatranome razdoblju od 1971. do danas za šest godina.

Spomenuti splet društvenih i gospodarskih čimbenika koji utječu na činjenicu da se žene sve kasnije odlučuju na bračnu zajednicu ujedno doprinosi i pomicanju dobi u kojoj se žene odlučuju na rođenje prvog djeteta. Tako je 1971. prosječna prvorotkinja bila u ranim dvadesetima, a više od četiri desetljeća kasnije u kasnim dvadesetima.

Žene duže žive

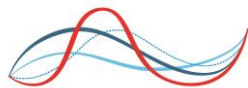
Zahvaljujući sve boljim životnim uvjetima, očekivano trajanje života pri rođenju s godinama je sve veće te se u četrdesetak godina kod žena povećalo za devet godina. Osim navedenog, udio žena u ukupnom stanovništvu u dobi od 60 i više godina znatno je veći i prema podacima procjene stanovništva krajem 2016. iznosi 57,8%. Takva spolna raspodjela povezana je i s činjenicom da žene u prosjeku žive sedam godina duže od muškaraca.

Velike promjene indeksa starenja

Još jedan indikator koji potvrđuje da je broj žena starije životne dobi u porastu je i indeks starenja. Riječ je o pokazatelju koji označava postotni udio osoba u dobi od 60 i više godina u odnosu na stanovništvo mlađe od 20 godina. Indeks starenja pokazuje da se na prijelazu stoljeća prešla granična vrijednost od 100, što upućuje na to da na svaku ženu starije dobi dolazi jedna žena mlađe dobi. Naime, u posljednjih trideset godina 20. stoljeća udio žena u dobi od 60 i više godina bio je manji u odnosu na one mlađe od 20 godina, a od 2001. bilježi se povećanje udjela žena u dobi od 60 i više godina.

Manje djevojčica u dječjim vrtićima i osnovnim školama

Ako usporedimo broj djece u dječjim vrtićima unatrag desetak godina, primjećujemo da je njihov broj u laganom porastu. Prema posljednjim raspoloživim podacima, onima za početak

pedagoške godine 2016./2017., dječje vrtiće u nešto su manjem postotku pohađale djevojčice nego dječaci. Djevojčica je bilo nešto više od 69 tisuća, što je 48,1% od ukupnog broja djece.

Na početku školske godine 2016./2017. osnovne škole pohađalo je nešto više od 155 tisuća učenica, što je 48,7% od ukupnog broja učenika. U odnosu na početak školske godine 2006./2007., u skladu s ukupnim smanjenjem broja učenika u osnovnim školama, i broj djevojčica smanjio se za oko 17,5%.

Raste broj učiteljica u osnovnim školama

U odnosu na početak školske godine 2006./2007. broj učiteljica u osnovnim školama na početku školske godine 2016./2017. povećao se za 9%. Gledajući prema spolu, udio učiteljica u obje je promatrane godine znatno veći od udjela učitelja i kretao se iznad 81%.

U srednjim školama podjednako učenica i učenika

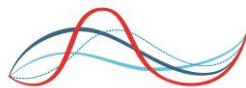
Od ukupno tek nešto više od 81 tisuće učenica u srednjim školama na početku školske godine 2016./2017. omjer učenika i učenica bio je gotovo istovjetan, odnosno udio učenica iznosio je 50,1%. Tijekom posljednjih desetak godina omjer učenika i učenica nije se znatnije promijenio.

U srednjim školama manja dominacija nastavnica

U srednjim školama omjer nastavnika i nastavnica nešto je drugačiji nego što je to slučaj u osnovnim školama. Iako su žene i dalje zastupljenije, udio nastavnica u srednjim školama manji je od udjela učiteljica u osnovnim školama te se kretao od 65,3% na početku školske godine 2006./2007. do 66,1% na početku školske godine 2016./2017.

Na visokim učilištima više studentica

Od ukupnog broja studenata upisanih na visoka učilišta u akademskoj godini 2016./2017., studentice su činile 56,7%. Više od dvije trećine ukupnog broja studentica upisalo je visoka učilišta s područja društvenih znanosti (77,1%). Ako uspoređujemo omjer muškaraca i žena, najveći udio, 74,6%, činile su studentice upisane na visoka učilišta iz područja biomedicine i

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE
CROATIAN BUREAU OF STATISTICS

ZANIMLJIVOSTI

Zagreb, 8. ožujka 2018.

zdravstva. U odnosu na akademsku godinu 2006./2007. ukupan broj upisanih studenata povećao se za 17,8%, a doprinos studentica u tom povećanju bio je znatno veći i iznosio je 71,2%.

Šezdeset posto diplomiranih studenata su žene

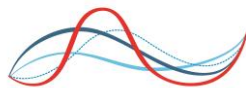
Promatrajući unatrag posljednjih desetak godina, udio studentica koje su diplomirale na visokim učilištima u ukupnom broju diplomiranih nije se znatnije mijenjao te se kretao oko 60%. S obzirom na to da najveći broj studentica upisuje visoka učilišta iz područja društvenih znanosti, ne iznenađuje činjenica da ih najviše i diplomira na istom području.

U prosjeku žene doktoriraju u kasnim tridesetima

Žene su prisutnije i na doktorskim studijima. Udio doktorica znanosti u 2016. iznosio je 55%. Najveći broj žena doktorirao je u području biomedicine i zdravstva, društvenih znanosti, te prirodnih znanosti, a najmanji u umjetničkom području. Iako je u 2016. većina doktorica znanosti imala između 30 i 34 godine, njihova prosječna starost iznosila je 38,1 godinu.

Žene sve obrazovanije

U pola stoljeća zabilježene su velike promjene u području obrazovanja žena. Ako promatramo žene u dobi od 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, vidljivo je da su žene kroz desetljeća sve obrazovanije. Naime, prema podacima Popisa stanovništva 1961., čak je 92,4% žena imalo osnovno obrazovanje ili manje, a njih svega 0,8% visoko obrazovanje. S druge strane, podaci posljednjeg Popisa stanovništva 2011. pokazuju da je najveći broj žena, točnije gotovo polovica ukupnog broja, imao srednjoškolsko obrazovanje. Na području visokog obrazovanja zabilježene su najveće promjene. Udio visokoobrazovanih žena iznosio je 16,7%, dok je udio visokoobrazovanih muškaraca iznosio 16%. Visoko obrazovanje je tako jedno od područja u kojem žene ne samo da su postigle ravnopravnost s muškarcima, već su ih i prestigle.

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE
CROATIAN BUREAU OF STATISTICS

ZANIMLJIVOSTI

Zagreb, 8. ožujka 2018.

Žene najbolje plaćene u djelatnosti financija i osiguranja

Promatrajući prosjek za 2016., 52,3% radno sposobnog stanovništva činile su žene, dok su u zaposlenima činile gotovo polovicu ukupnog broja zaposlenih, odnosno 45,9%.

Prosječna mjesečna neto plaća žena u 2015. iznosila je 5 305 kuna te je bila za 10,9% manja od prosječne mjesečne neto plaće muškaraca. Najnižu neto plaću imale su žene zaposlene u administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima (3 871 kunu) i prerađivačkoj industriji (4 427 kuna), dok su najvišu neto plaću imale žene zaposlene u financijskim djelatnostima i djelatnostima osiguranja (7 351 kunu) te informacijama i komunikacijama (7 067 kuna). U dva područja djelatnosti žene su imale veće plaće od muškaraca, i to za 8,3% u građevinarstvu te za 0,2% u rudarstvu i vađenju.

Djelatnosti u kojima dominiraju žene

Najveći broj zaposlenih žena u pravnim osobama u 2016. bio je u djelatnostima trgovine na veliko i na malo (18,6%) te obrazovanja (14,9%), dok je najveći udio zaposlenih žena bio u djelatnostima zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (78,4%) te obrazovanja (78,2%).